

12
Pri. 14. B. 1. 43a

DISQUISITIO

DE

PECVLIARI INDOLE

PERMVTATIONIS, QVOD AD

TRADITIONEM ATTINET,

QVA

EMVNDI MERILLII HAC DE RE DOCTRINAM EXPENDIT,

ET SIMVL

ACROASES SVAS IVRIDICAS

PER INSTANS SEMESTRE HIBERNVM HABENDAS

INDICAT

ET

AD ILLAS AVDIENDAS

GENEROSISSIMOS ATQVE PRAENOBILISSIMOS

COMMILITONES

PERAMANTER ET PEROFFICIOSE

INVITAT

IOANNES IVSTVS RAABE

L. V. L.

MARBV RGI

TYPI PHILIPPI CASIMIRI MÜLLERI, ACAD. TYP.

1754, 8. 14

P 206

DISONISITIO

DE

RECVLLARI INDOLE

PERMUTATIONIS QVOD AD

TRADITIONEM ATTINET

QVA

EMENDATIONE IN HAC DE RE DOCTRINAM EXPENDIT

ET QUAE

IN SVAS VALIDAS

REPERIT HIERONYMUS HANDEGUS

INDICAT

AD HAS AVDIENTIAS

GENEBRISIMOS ATQVE EMENDABILISSIMOS

COMMITTUNT

REMITTUNT ET REVICIANT

REVITAT

IOANNES IVSTVS BARE

V. L.

MARENGI

THE PHILIPPS CASIMIRI MUSEI, AED. IMP.

§. I.

 Permutationem inter omnes contractus onerosos familiarum veluti ducere et in prima hominum societate maiore valde necessariam fuisse, notissimum est. Constat quoque inter omnes, quod iis in terrae tractibus, in quibus vel ob auri argentive defectum vel vilipendentiam propter id, quod alter abundabat, alter vero indigebat, commercia incolarum in rerum permutatione constiterint.

*Inter contractus onerosos
permutatio est antiquissima.*

§. II.

De Satarchis Scythiae Europaeae populo refert POMPONIVS MELA lib. 2. cap. 1. n. 85. verbis: auri et argenti, maximarum pestium, ignari, vice rerum commercia exercent. De Colchis in Asia testis est AVGERIVS GISLENIUS BYSBEQVIVS epist. 3. pag. 240. *Quod plurimarum gentium exemplis illustratur,* Vnum, inquit, inter se norunt commercii genus, permutationem; ergo, quo quisque abundat, in forum portat, ut permutet cum eo, quo indiget. Optimi suae aetatis legislatoris Lycurgi legibus Spartanis latis infer-tum legimus apud IVSTINVM, Trogi Pompeii historiarum Philippicarum epitomatores, lib. 3. cap. 2. in extremis: Eni singula, non pecunia, sed compensatione mercium, iussit: auri argentique usum, velut omnium

4 DE PECVLIARI INDOLE PERMVTATIONIS

scelerum materiam, sustulit. Idem de Seribus, Scythiae Asiaticae populis, memoriae prodidit CAIUS PLINIUS SECVNDVS in *hystor. natur. lib. 6. cap. 22.* Ait enim: *fluminis vltiore ripa merces positas iuxta venalia tolli ab his, si placeat, permutatio.* De Tartessianis et Phoenicibus recte obseruauit ARISTOTELES, Peripateticorum ille philosophorum princeps, in libro *de mirabilibus auscultationibus* hisce verbis: τὰς πρώτας τῶν Φαινίκων ἐπὶ Τάρισσον πλεύσαντες, λέγεται τοσῶτον ἀργύριον ἀντιφορτίσασθαι ἔλαιον καὶ ἄλλον ναυτικὸν ῥῶπον, cet. id est, *Phoenicum primos, quum Tartessum nauigassent, pro oleo aliaue nautica vili merce tantam argenti vim exportasse, vt armamenta nauium pleraque et ipsas etiam anchoras argenteas facere cogentur.* Canit quoque hac de re PVBLIVS VIRGILIVS MARO, in *eclog. 4. v. 34. vsque ad 40. et Georgicor. lib. 3. v. 305. vsque ad 308.* Conf. IACOBVS PERIZONIVS in *dissert. de aere graui, quam vide sis p. 396. seqq. vol. dissert.*

§. III.

et docetur, in quibus region. hodie perm. sit frequen- tissima. Hinc ne miremur, quod apud remotiores ab aliarum commercio gentes, veluti Lapones, Samoiedas et quam plurimos tum Asiae, tum Africae et Americae populos, ob antiquam, cui relictae sunt, simplicitatem hodienuum, vel inuento numo, maneat permutatio. Vid. EMVNDVS MERILLIVS *lib. 8. obseruationum cap. 35. p. 312.* Id enim mercatores huius temporis in dictos terrae tractus nauigantes testantur.

§. IIII.

Quid de Germanis ratione permut. refert. C. Tacitus. Referendo id, quod de exteris gentibus memoriae mandarunt scriptores veteres, et quod de quibusdam adhuc nostra aetate nobis refertur; silencio fere transfissem, quae de maioribus nostris tradidit

COR-

QVOD AD TRADITIONEM ATTINET. §

CORNELIVS TACITVS *de moribus Germanorum, cap. 5.*
 Verba eius digna sunt, quae notentur. *Proximi in-*
quit, (i. e. Romanorum prouinciis viciniore Ger-
mani), ob usum commerciorum aurum et argentum in
pretio habent, formasque quasdam nostrae pecuniae a-
gnoscent, atque eligunt: interiores (id est, Germani
a Romanorum prouinciis remotiores) simplicius et an-
tiquius permutatione mercium utuntur.

§. V.

His autem in regionibus, quarum incolae argen-
 tum atque aurum magna adfectione animi secuti sunt,
 illorum ope maximam commerciorum utilitatem pro-
 motam esse obseruamus. Permutationem quidem in-
 totum haud reiecerunt, licet huic emtionem vendi-
 tionem praetulerint. Quis est, quem fugit, gentem
 Iudaicam numquam fere auro argentoque destitutam
 fuisse? Rebus suis suum constituit pretium atque va-
 lorem, quem partim e rerum praestantia, partim ex
 hominum opinione aestimauit, illasque, ut occasio
 tulit, iam cum alterius rebus permutauit, iam ap-
 penso vel dato numo emit. Et quamuis sacer codex
 modum permutationis, quem gens Iudaica in permu-
 tatione adhibere fuit solita, nobis haud reuelauit; li-
 quer tamen ex antiquissimo eius scriptore *Iobo,*
XXVIII, 17. et Ezechiele XXXXVIII, 14. quod pe-
 nes illam gentem et emtio venditio et permutatio con-
 tractus fuerint frequentissimi. Maiores nostri idem
 suo confirmant exemplo. Quamdiu enim vendendarum
 et emendarum rerum commutatio ope numerorum illis
 ignota, tamdiu tantummodo rerum permutatio ipsis
 familiaris fuit. Huius rei testem habemus CORNE-
 LIVM TACITVM *l. d.* . Quum vero post haec tempora

De iis gen-
tibus penes
quas una
cum per-
mutatione
foruit em-
ditio venditio
agitur.

6 DE PECVLIARI INDOLE PERMVATIONIS

aliquam pecuniae cupiditatem conceperunt, et a vicinis, in primis Romanorum populis, numerum in commerciis vsum didicerunt Germani, scite obseruarunt, emtionem venditionem atque permutationem non esse vnum eundemque contractum. Exemplo sint *lex Wisigothica lib. 5. tit. 4. §. 1.*, *lex Baiuuariorum tit. 15. §. 8.*, *lex Salica tit. 39.*, *lex Ripuariorum tit. 74.* et *lex Alamaunica tit. 39.*

§. VI.

Romano-
rum *bac in* ignorantiam atque inconsiderantiam non stuperet. Hic
parte igno- populus eo tempore, quo vt turba incondita et ex-
rantia et torris patria hominum colluies coaluit, omne com-
inconside- mercium in permutatione habebat, dum, quod aliis
rantia ma- affatim erat, et supererat, aliis deerat, aut propter
le accipi- cupiditatem seu libidinem, aut necessitatem commuta-
tur, et ex batur. Huius rei si quis testimonium exspectat, euol-
qua ratio- uat quaeſo CAIVM PLINIVM SECVNDVM *in histor. natur.*
ne, docetur, *lib. 33. cap. 1.* et haec leget verba: „ quantum felicio-
„ re aeuo, cum res ipsae permutabantur inter se, sicut
„ et Troianis temporibus factitatum, Homero credi
„ conuenit. Ita enim (vt opinor) commercia victus
„ gratia inuenta. Alios coriis boum, alios ferro ca-
„ pitnisque rebus emtitalse tradit: quanquam et ipse
„ miratus, aurum aestimationes rerum ita fecit, vt
„ centum boum arma aurea permutasse Glaucum di-
„ ceret cum Diomedis armis nouem boum. Ex qua
„ consuetudine multa legum antiquarum pecore con-
„ stat, etiam *Romae.*“ Licet igitur bella, quae cum
vicinis gesserunt gentibus Romani, occasionem prae-
buerint, auri argentiue in commerciis praestantiam
intuendi. Licet Graecia, felicissimus ille tractus,
Romanis

QVOD AD TRADITIONEM ATTINET. 3

Romanis ipsis, rerum dominis, dominandi artes ac retinendi docuerit, et leges et mores ritusque agræsi adhuc Romæ impertita sit, non tamen illa ætate obseruarunt, emtionis venditionis a permutatione naturam vere esse diuersam.

§. VII.

Nec excusatione quadam maiorum suorum ^{et simul ob-}ignorantiam et inconsiderantiam iure explere potuerunt Romanorum posterius, qui sectarum inter ^{Graeco-}ICTOS ^{rum emtio-}tempore suam inter mortales degerunt vitam. Ete- ^{nem inter-}nim Graecos, quorum, vt inter omnes constat, le- ^{et permu-}ges petierunt missasque acceperunt Romani, emtio- ^{tat. disse-}ventias au-
nem venditionem atque permutationem a se inuicem ^{getur.}scite separasse, ceruim habemus, quamuis id expref-
fis verbis ex HOMERO, Poëtarum omnium Graecorum
praestantissimo, aliisque rerum Graecarum scripto-
ribus, haud instruimur. Liqueet tamen, tum ex il-
lorum collatione, tum intentione. Verba enim, quae
canit HOMERVS *Iliad. η. ν. 472. seqq.* haec sunt:

Ἔνθεν ἄρ' ὀνίζοντο πασηκομιάωντες Ἀχαιοί,
Ἄλλοι μὲν χαλκῷ, ἄλλοι δ' αἰθουὶ σιδήρῳ.
Ἄλλοι δὲ ῥινόϊς, ἄλλοι δ' αὐτῶϊσι βόεσσιν,
Ἄλλοι δ' ἀνδραπόδεσσι.

Id est,

Inde vinum emebant comantes Achiui,
Alii quidem aere, alii autem splendido ferro,
Alii autem pellibus, alii vero ipsis bobus,
Alii demum mancipiis.

Sed hisce versibus solam permutationem, vti Paullo
in L. I. §. I. D. de contr. emt. visum fuit, non de-
notari, ex sequentibus satis apparet. Quamuis illa
ætate inter Graecos in vsu non fuit numus signatus,
non

8 DE PECVLIARI INDOLE PERMVTATIONIS

non tamen est, quod negem, in commerciis aurum argentumque fuisse appensum. Nam ponderis vocabulum, nimirum talentum et quidem appensum apud HOMERVM passim legitur, v. gr. *Iliad.* ι, v. 122. et 264., *Iliad.* σ, v. 507. *Iliad.* τ, v. 247., *Iliad.* ψ, v. 269. et 614., *Iliad.* ω, v. 232. Si igitur appensum fuit aurum atque argentum pro re ab altero accepta, pretium definitum habemus, ideoque et emtionem venditionem. Etenim penes complures populos, antequam numos suos designarunt, vsu receptum fuisse, vt, si quid emerent, aurum argentumue appenderent, vel ex sacra historia satis constat. Quid? quod de ipsis Romanis idem refert CAIVS PLINIVS SECVNDVS *l. d. lib. 33. cap. 3.* „Populus Romanus, inquit, ne argento quidem signato ante Pyrrhum regem deuictum vsus est. Libralis, vnde etiam nunc libella dicitur, et dipondius appendebatur assis. Quare aeris grauis poena dicta. Et adhuc expensa in rationibus dicuntur: item impendia et dependere. Quin et militum stipendiorum, hoc est stipis ponderandae pensatores, libripendes dicuntur: quae consuetudine in his emtionibus, quae mancipii sunt, etiam nunc libra interponitur. Seruius rex primus signauit aes. Antea rudi vsos Romae Remeus tradit.“ Illi igitur ex Achiuus, qui vinum sibi aere comparabant, non permutasse, sed potius emisse dici possunt. Ceteri vero Achiuorum non nisi permutationem iniuisse censendi sunt. Solam permutationem verba HOMERI, quae habet *Iliad.* ζ, v. 234. *seqq.* significare, quis est, qui dubitaret? canit enim:

Ἐνθ' αὐτὲ Γλαύκῳ Κρονίδῃς Φρένας ἐξέλετο Ζεὺς,
ὅς πρὸς Τυδείδῃν Διομήδεα τεύχε ἀμείβετ',

κρύσεια

QVOD AD TRADITIONEM ATTINET. 9

χρῦσα χαλκείων εκατόμοι ἐνεαβοίων.

Id est,

Tum vero Glauco Saturnius mentem ademit
Iupiter,

Qui cum Tydide Diomede arma permutavit,
Aurea aeneis, centum boues valentia nouem
boues valentibus.

Haec si attenduntur, c. PLINIUS s. l. d. lib. 33. cap. 1. rationi datae non occurrit, hoc licet existimauerit EVERARDVS OTTO in commentar. ad Institut. ad §. 2. de emt. vendit. Praeterea sententiam meam ISOCRATIS, maximi illius Graecorum rhetoris, verbis, quae in initio eius orationis secundae ad Nicoclem leguntur, valde corroborari existimo. οἱ μὲν εἰωθότες, γράφει, ὦ Νικόκλει, ὑμῖν τοῖς βασιλευσιν ἐσθῆτας ἄγειν, ἢ χαλκῶν, ἢ χρυσῶν ἐργασμένον, ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων χρημάτων, ὧν αὐτοὶ μὲν ἐνδεεῖς εἰσιν, ὑμεῖς δὲ πλετεῖτε: λίαν ἔδοξαν εἶναι μοι καταφανεῖς, εἰ δόσιν, ἀλλ' ἐμπορίαν ποιέμενοι, καὶ πολὺ τεχνικώτερον αὐτὰ πωλόντες τῶν ὁμολογόντων καπηλευεῖν. Id est, qui vobis regibus, Nicocles, aduehere vestes solent, aut aes, aut aurum factum, aut aliquid aliud eius generis, quo et ipsi egent, et vos abundatis: hos, ut mihi quidem videtur, plus satis apparet, non largitionem facere, sed mercaturam: suasque res multo callidius vendere, quam eos, qui ex professo cauponantur.

§. VIII.

Haec quum ita sint, et licet Romani, qui legum stru- *Hinc ar-*
cturam, ipsis necessariam, formare nesciuerunt, sed *gumentum*
hanc ob caussam quibusdam ex suo ordine negotium *ad Roma-*
dederunt, vt ad petendas leges in Graeciam se con- *nos duci-*
ferant, has precando obtinuerint, nihilo tamen *tur.*
fecius, tum ex suis moribus folis, tum ex horum
B cum

cum legibus, quas Graeci ipsis suppeditarunt, conjunctione, nesciuerunt, num permutatio emtioque venditio contractus sint inter se diuersi, *L. 1. §. 1. D. de contr. emt.*. Eiusmodi sententiam de illis ferendi cuique praebet sana ratio, quod, CHRISTIANO THOMASIO *in naeuis iurisprudenciae anteuinicae*, pag. 159. adfentiente, Romanorum iudicium prae aliis gentibus maximam illis temporibus imperfectionem atque inconsiderantiam sapuerit. At quum viri iuris pericia maxime conspicui graues perplexasque iuris quaestiones aliis ICTis solerent proponere, rationesque suas eum in finem allegare, emerferunt demum inter diuersas ICTorum familias controuersiae, vtrum, si res pro re datur, emtio venditio sit, an permutatio?

§. IX.

*Cur hi post-
ea pecu-
liarem in-
dolem per-
mutationem
quod ad
traditionem
excogita-
runt?*

Hoc occasionem praebuit, vt id aetatis ICTi ex suo more, subtilitate excogitata, differentias non paucas permutationem inter et emtionem venditionem introduxerint. Reliquis palmam praeripiunt eae differentiae, quae de traditione eiusque diuerso inde nato effectu agunt. Haec est causa, cur apud animum constitui, peculiarem indolem permutationis, quod ad traditionem attinet, commoda hac occasione breui illustrandi.

§. X.

*Quale sit
permuta-
tionis no-
men? et
quod in iu-
re Romano
non semper
idem signi-*

Permutationem haud gerere nomen iuridicum, constat ex *L. 1. §. 2. D. de rer. permut.* inter omnes; sed grammaticum aut vulgare illud esse, iam peruiderunt IACOBVS CUIACIUS *in paratitlis C. de rerum permutat.* et HERMANNVS VVLTEIUS *in iurisprud. Romana* §. 2031. *seqq.* Adde IO. IACOB. WISENBACHIVM *ad tit. C. de rer. permut. L. 1. p. 842.* Interdum enim et em-

et emtionem et locationem, immo et diuisionem et *sciet*, pro-
 dotem sub se complectitur, quorum exempla habe-*batur.*
 mus in *L. 20. §. 3. D. fam. ercisc.* et *L. 77. §. 18. D.*
de leg. II. Interdum cum contractu do vt des con-
 funditur, prout factum est in *L. 5. §. 1. D. de praescr.*
verb., quem promiscuum vsum huius vocis abufui et
 primaevae Romanorum inconsiderantiae tribuendum
 esse cenfeo.

§. XI.

Est autem *permutatio*, si ab impropria eius signi-*Illius defi-*
 ficatione abstinemus, contractus innominatus, bonae *nitio et ef-*
 fidei, §. 28. *I. de act.*, quo species certa definitaque *sententialia*
 datur, vt accipiens pro ea vicissim aliam det, *L. 1.*
§. 1. 2. et 3. D. de rer. permut. Huius contractus es-
 sentialia, vti vocant, consensus, certa atque defini-
 ta species et traditio constituunt.

§. XII.

Traditio, quum consideratur, tamquam modus ad-*Quid sit*
 quirendi dominii, seu quando a legum interpretibus *traditio?*
 nonnuda vocatur, est datio possessionis vacuae, *L. 3. §.*
I. D. de act. emti vend. Verbum *dare*, in sui pro-*et quid*
 prietate sumtum, adfert dominii translationem, §. 14. *dare?*
I. de act., *L. 167. pr. D. de div. reg. iur.*, *L. 16. D.*
de cond. caus. dat. caus. non sec., *L. 75. §. 10. D. de*
verb. obl. Si vero *dare* dictio adiungitur, quae ex
 sua natura dominii translationem non admittit, verbi
 causa, quum de precario, commodato, vel locatio-
 ne sermo est, improprie accipitur, et non nisi transla-
 tionem possessionis a naturali possessore vacuae deno-
 tat, *L. 4. pr. D. de usur.*

§. XIII.

Possessio enim vacua ex subtili iure Romano est *Quid sit*
 vel

possessio-
 vacua et quo-
 duplex?

vel simpliciter, vel secundum quid talis. Illam dico, quae ab omni possessore, tum naturali, tum civili, vacua est, seu, vt HVGONIS DONELLI verba, quae habet *de iure civili lib. 4. cap. 19. p. 145. a. mea faciam*, quae ab alio nullo possidetur aut tenetur iuste: puta, quam nemo alius possidet b. f., atque adeo cuius in possessione nemo est pignoris causa, siue legatarius, siue creditor, siue venditor, *L. 2. §. 1. et L. 3. pr. D. de act. emt. vend.* Per hanc autem, scilicet secundum quid talem, eam intelligo, quae a civili possessore tantum est vacua, licet ab alio naturaliter possideatur. Simpliciter talis vt praestetur, necesse est, quum ex sua parte contractui quis satis vult facere, *d. L. 2. §. 1. D. et L. 8. C. eodem.*; sed ad dominium transferendum ex communi Ictorum sententia vacuam possessionem secundum quid talem sufficere arbitrator. Fallitur itaque ARNOLDVS VINNIVS *in partitionibus iuris civil. lib. 1. cap. 20. p. 56.*, qui vacuam possessionem simpliciter talem cum ea, quae fit secundum quid, temere commiscuit. Ratio haec est. Qui dominium in alterum ex iusta causa per traditionem transfert, ipsum constituit possessorem civilem, ita, vt tertius, qui rem detinet, illam tantum naturali iure possideat, nec prohibere possit eum, in quem dominium est translatum, quo minus cum proprietate, quam traditione est consecutus, coniungat possessionem naturalem. Ergo GERARDVS NOODT *in operibus ad lib. 19. tit. 1. D. de act. emt. vend. ad L. 52. §. 1. D. de verb. obl.* vltima verba docte adnotauit, quod res ita tradi deberet, vt traditio ei, cui traditur, sit causa bonorum, siue causa, qua fit, vt res tradita in bonis eius habeatur, quod tum fieret, si ei liceret, illam ita

ita habere, vt alii non liceat eam auferre, illo inuito, *L. 52. D. de adqu. rer. dom.* Quum vero effectum obligationis quis spectat, non est, quod recedamus a regula nobis praescripta, quod nimirum possessionis vacuae stipulatio obligationem illam absolute tradendam operetur, *d. L. 52. §. 1. D. de verb. oblig.* et *L. 4. pr. D. de usur.* IOANNES HENRICVS DE BERGER *in oeconomia iuris, lib. 2. tit. 2. §. 18. not. 3.* Haec est causa, cur dominium transfertur in accipientem, si fit a domino ex iusta causa et animo transferendi illud, *L. 20. pr. D. de adqu. rer. dom.* Iusta causa est titulus ad transferendum dominium habilis.

Quando dominium transferatur? et quid sit iusta causa?

§. XIV.

Hac tributam esse permutationem inter alios defenderunt IOANNES NICOLAUS HERT *in diss. de conuentioni- tatione per- bus domini translatus §. 3. n. 2.,* quam vide fis *L. B. in Vol. I. Tom. 3. opusculor. pag. 44. seqq.* et IOAN. ORTW. WENSTENBERG *in operib. iurid. Tom. II. ad tit. D. de adqu. rer. dom. §. 149.* Hoc enim in contractu, qui conuentione traditioneque speciei promissae ab altera saltem parte perficitur, teste HYGONE DONELLO *de iure civili lib. 12. cap. 10. p. 576. b. et cap. 12. p. 580. b.* per traditionem hac ex causa factam statim transfertur dominium in accipientem, licet hic ex sua parte contractum non adimpleuerit, nec ipsi de re promissa vicissim danda fides habita fuerit, *arg. L. 4. C. de rer. permut.* Haec quia non attendit EMVNDVS MERRILLIUS, *obseruat. lib. 2. cap. 13. et lib. 5. cap. 6.* ad illam plane singularem sententiam iuit, quod in permutatione dominium transferri necesse non sit. Hoc in contractu rem tradi oportere, vt contractus perficiatur, et in venditione ad consummandum, vt IC-

In permutatione per traditionem dominium statim transferri, pro-

torum verbo vtar, contractum, traditionem requiri; valde ipsi adfentior. Verum enim vero alius traditionis est effectus in permutatione, et alius in venditione, quod ex sequentibus sum potissimum comperitus. Nam non tantum in *L. 1. §. 4. D. de rer. permut.* fancitum lego, quod, si accipiens, altera ex parte traditione facta, rem in contractum permutationis deductam vicissim tradere nollet, agat is, qui ex sua parte adimpleuit contractum, *actione personali*, nimirum conditione causa data causa non secuta; sed et imperator in *d. L. 4. C. eod.* expressis constituit verbis, si res, quam alter permutantium dedit, ab accipiente, qui nondum adimpleuit contractum, alicui fuerit vendita, *nullam conuenire actionem* ad rem a tertio possessore reuocandam in eum, qui permutationem solus adimpleuit, sed tantummodo actionem contra eum dari, qui ex causa permutationis rem datam accepit, et quidem, si stipulatio intercessit, actionem ex stipulatu; sin illa fuit intermissa, actionem praescriptis verbis, vt vel fides placiti seruetur, vel, quod datum est, ob causam non secutam restituatur, ei dari, qui permutationis contractum sua ex parte iam adimpleuit. Haec omnia, quae de hisce actionibus, quae occasione permutationis dantur, dicta et fancita sunt, sic se non haberent, si, vt in emtione venditione, dominium rei traditae vna cum ipsa traditione in alterum permutantem non transfiret. At, quia vera transit, nec contra ipsum permutantem, nec contra tertium rei permutatae possessorem ei, qui ex permutationis causa hanc rem dedit, talis datur actio, qualem ex dominio fluentem habent domini.

§. XV.

Hinc etiam si res, quam dedit permutans, et in *Hanc ob*
 cuius locum aliam ab altero permutante promissam *causam res*
 non accepit, in accipientis bonis bonorum conturba- *ex permut.*
 torum tempore extiterit, vindicari tamen *arg. dd. LL. causa*
 a dante nequit, sed res potius hastae subiicitur, et ei *tra lita ex*
 qui ipsam ex causa permutationis dedit, suus inter *bonis deco-*
 chirographarios adsignatur locus. *etoris vin-*
dicari ne-
quit.

§. XVI.

Quam maxime corroborantur ea, quae modo de do- *Hinc rem*
 minio in permutatione per traditionem in accipientem *alienam ex*
 statim transferendo dicta sunt, *L. 1. §. 3. D. de rer. per. causa per-*
mut., in qua sancitum legimus, quod alienam rem dan- *mut. tra-*
 do, antequam alter contrahentium rem propriam de- *deve non*
 dit, permutatio non contrahatur ab eo, qui illam ex *possum,*
 sua parte adimplevit, adeo, ut neque hac in specie *nec banc*
 actio praescriptis verbis detur, uti ex *d. L. 1. §. 3. rem acci-*
 cum §. 4. coniunctione apparet, neque euictio sit *pieniti actio*
 praestanda, quoniam in *d. L. 1. §. 3. eiusmodi con-* *praescript.*
 tractus, quod ad effectum, ipso iure declaratur nullus, *verb. da-*
 neque praescriptioni ordinariae locus detur. Haec *tur,*
 enim iustum requirit titulum, seu causam ad domi- *nec prae-*
 nium transferendum habilem, *L. 5. C. de praescr. lon-* *din. illam*
gi temp., quae hac in specie ipso iure nulla declara- *suum face-*
 tur, et hic iustae causae defectus quoque impedit, *re potest.*
 quo minus accipienti actio publiciana detur, *L. 13.*
pr. et §. 1. D. de public. in rem act. Sed qui ignorans
 rem alienam accepit ab eo, cui rem propriam ex per-
 mutationis causa antea iam dedit, quoniam contra-
 ctus rei propriae datione perfectus fuit redditus, hanc
 rem alienam vsucapere, et, si evincatur, actionem in
 factum contra illam dantem intentare potest, *L. 1. §. 1.*
D. et

D. et L. 1. C. de rer. permut. Conf. IOANNES VOËT *in comment. ad Pandect. ad hunc tit. §. 2.* Iam vero quum permutationis contractus prius perfectus dici nequeat, nec vllam ex iure Romano actionem producat, quam ex vna saltem parte rei propriae traditio fuit facta, sequitur, vt is, qui huic contractui satis vult facere, ad transferendum dominium per traditionem vacuae possessionis, secundum quid talis, sit obstrictus. Hinc qui rem alienam ex permutationis causa dedit, antequam accipiens rem propriam promissam vicissim dedit, permutationem vere non contraxit, *L. 1. §. 3. D. de rer. permut.* Quoniam igitur aliud ratione rei alienae traditae in venditione, et aliud in permutatione sancitum legimus, haud licet cum laudato MERILLIO a venditione ad permutationem argumentum hac in causa depromere, Nec, quod habet Paullus in *L. 1. §. 1. D. eodem*, et a MERILLIO *l. d. communi* Ictorum scholae fufe lateque iniicitur, contra veritatem dominii in permutatione transferendi resistit nec repugnat. Interpretatione sua docte hoc explicuit IOAN. NICOLAUS HERT *in diss. de conuentionib. dominii translatis*, §. 11. Adde IACOBVM CVIACVM *in observationib. et emendat. lib. 23. cap. 28. p. 802.* Ex modo dictis hanc struo regulam: permutatio, vt effectus inde oriatur, non nisi ab vtroque domino fieri potest. Conf. EVERARDVS OTTO *in Tom. IV. thesauri iuris Romani*, p. 766.

§. XVII.

*Ideo facta
tradit. in
permut. do-
minium
reseruari
nequit,*

Nemini igitur de iis, qui in theoria iuris Romani sunt peritissimi, integrum est, docere, quod dans, donec accipiens rem suam promissam vicissim tradiderit, rei suae ex permutationis causa iam traditae, prout

prout in emtione venditione moris est, dominium sibi referuare queat. Hoc in contractu ad rem promissam vicissim dandam ob dominium per traditionem rei promissae in se translatum, obligatur accipiens, et is, qui suam rem promissam iam dedit, adigi nequit, vt accipiendo id, quod sua interest, citra voluntatem suam, re promissa adhuc exstante, adquietat, *L. 5. §. 1. D. de praescript. verb.* Conf. LÜDER MENCKEN *in synopsi theoriae et praxeos Pandect. ad tit. de rer. permut. §. 6. in fine.*

§. XVIII.

Adhuc alium in permutatione ex traditione natum habemus effectum. Quum enim res ab altero permutantium iam tradita perierit, antequam ab accipiente species promissa vicissim praestita fuerit, hic tamen nihilo fecius, quoniam sibi, qua domino, dicta res tradita perierit, vt et ex sua parte contractum initum adimpleat, actione praescriptis verbis conueniri potest, dummodo ne actoris dolus vel culpa lata concurrat. Et, si penes accipientem ea res, quae ex permutationis causa vicissim est danda, ante ipsam traditionem, citra vllum eius dolum culpamue, qui eam sibi vicissim promittere curauit, perierit, hoc periculum non sentit is, qui primus rei promissae traditione adimpleuit contractum. Hic igitur actionem praescriptis verbis intentare potest contra eum, qui rem datam accepit, vt praestet id, quod actoris interest, rem non periisse, vel, si mallet, id, quod dedit, repetat conditione causa data causa non secuta, quamuis in omnia alia it *WOLFGANG ADAM LAUTERBACH in collegio theoret. pract. ad tit. de rer. permut. §. 28.*

§. XVIII.

Iam vero quum ex *L. 13. §. 1. D. commod. rei com-* modum ad eum non pertinet, ad quem non spectat periculum, *Quid de commod.*

C

culum,

*rei permu-
tatae sit
sentien-
dum?*

culum, et, qui sentit onus, sentire quoque debet rei commo-
dum, *cap. 15. de R. l. in 6.*, consequens est, vt commodum, et
accessiones rei ex permutationis causa iam traditae ad ipsum
pertineant accipientem, licet hic eo tempore, quo accederat
commodum, contractum ex sua parte nondum adimpleuerit,
dummodo post haec rem suam vicissim promissam tradiderit.
Et e contrario is, qui ex sua parte iam adimpleuit contractum,
non percipit rei commodum, quod ante traditionem ab acci-
piente vicissim praestandam illi accedit, nisi dolum accipientis
hac in specie probauerit.

§. XX.

*Cui sint
fructus rei
permuta-
tae, qui vel
ante, vel
post tradit.
percipiun-
tur?*

Quod ad fructus rei promissae hoc in contractu attinet, neu-
ter permutantium ante rei sibi promissae traditionem illius fru-
ctus pendentes sibi tribuere potest, quoniam traditione de-
mum hic perficitur contractus, ante huius perfectionem au-
tem rei in ipsum deductae nulli debentur fructus. Nam perfe-
ctio dat formam contractui, qua suam adipiscitur essentiam,
ita, vt prius non existat, neque efficax sit ad agendum, quam
perfectus redditus fuerit. Quum igitur accipiens rei, quam
sibi promittere curauit, fructus inibi contractus tempore pen-
dentes pariter cum re suos velit facere, hos, si eam promittens
statim non tradiderit, antequam separati fuerint a suo corpore,
ex quo prouenerunt, ex praescripto legum petere nequit, nisi
separatim fuerint promissi.

§. XXI.

*An, et quae
mora in
permut. sit
praestan-
da?*

Insuper ex natura traditionis, quae permutationis con-
tractum perficit, adhuc alium natum videmus effectum ratio-
ne praestationis morae. Alter enim permutantium, si post ac-
ceptam rem non vicissim praestet eam, quam promissit, siue
hanc plane non tradendo, siue tradendo, attamen alienam, in
mora quidem constituitur, at quia hoc in contractu ex vna
parte traditione facta, si alter rem promissam tradere nolit,
non agitur actione praescriptis verbis ex permutato ad praes-
tationem vsurarum, nec ad id, quod tradentis interest, illam
rem accepisse, sed vt res tradita tradenti reddatur, conditio
caussa data causa non secuta intentatur, *L. 1. §. 4. D. L. 4. in
fine et L. 7. in fine C. de rer. permut.* Sin vero is, qui ex permu-
tationis,

QVOD AD TRADITIONEM ATTINET. 19

tationis causa speciem promissam accepit, traditionem ex sua parte non plane recusat, sed tantummodo differt, non est, quod quis dubitet, quin observanda sit *L. 5. §. 1. D. de praescr. verb.*, quae alias obtare videbatur modo dictis LL., quod scilicet actoris efflagitatione reus condemnari possit, ut praestet omne id, quod illius interest, rem statim accepisse.

§. XXII.

Denique laudatis effectibus vnicum dumtaxat adiungam. *Quid sit Fingam*, eandem speciem ex causa permutationis duobus esse promissam et vni ex his traditam, hic eius dominium est si res duob. consecutus; ille vero, cui tantummodo eadem species est pro- *ex causa* missa, si ante traditionem alteri debitam ex sua parte contra- *permutati* etum haud consummauit, quoniam contractus inter hos pa- *promissa et* ciscientes nondum est perfectus, sed ut pactum de permutan- *vni ex his* do solum consideratur, ex iure Romano nulla gaudet actione, *tradita?* quae id, quod sua ob rem ex causa permutationis promissam, at non traditam, interest, impetrare possit.

§. XXIII.

Praemissis iis, quae de peculiari permutationis indole, *Ius Ger-* quod ad traditionem attinet, ius civile Romanum habet, et *manicum* argumento eius deducitur; iam breui huic adnectam disquisi- *hanc pecu-* tionem: num iis in regionibus atque locis, in qui- *liarem per-* bus Romanum ius subsidiarium solum habetur, et Germani- *mutat. in-* cum prae illo floret, dicta traditionis in permutatione indoles *dolem non* indeque nati effectus observentur. Maiores nostri, vel post *curave ad-* receptum ius Romanum, inter permutationis contractum et *firmatur.* eum, quem vocamus *do vt des*, Romanorum distinctionem numquam curarunt; quemadmodum etiam patrium ius inter contractus nominatos et innominatos nullo tempore quamdam adhibuit distinctionem, ut IOANNES NICOLAUS HERT *ad* *paroem. 8. §. 5. Vol. 2. Tom. 3. opusculorum pag. med. 263.* ex auctoribus ibi laudatis recte observavit. Haec est causa, cur permutationis penes Germanos eadem vis sit et firmitas, quam in Romano iure emtionis venditionis contractui attributam legimus, quod inter alios docuerunt laudatus HERT *l. d. Vol. 2. Tom. 1 pag. 213.* et IOANN. FRIDERICVS POLAC *in system. iurisprud. civil. German. antiqu. lib. 2. cap. 14. §. 1. in extremis.* Hinc

ex

ex permutatione non nascitur talis actio, qualem ex iure civili contractus innominati producunt, sed talem intentamus actionem, qualem habent ex nominato contractu ortam Romani. Haec quum ita sint, non est, quod in foris nostris Romanorum peculiarem permutationis indolem, quod ad traditionem attinet, et inde natos effectus anxie attendamus. Idcirco quamprimum de rebus inter se inuicem vicissim permutandis consenserunt Nostrates, contractum dicimus perfectum, nec, uti olim, in rerum immobilium aliarumque alicuius momenti permutatione scripturam testimonii praesentiam hodiernum desideramus. Vid. IOANN. FRIDERICVS EISENHART *in institut. iuris Germanici*, lib. 3. tit. 7. §. 4., nec poenitentiam, si alter contrahentium ex sua parte nondum consummauit contractum, concedimus, nec ex pacto de permutandis rebus inito actionem denegamus, nec denique contra eum, qui ex sua parte contractui satis nondum fecit, conditionem causam data causa non secuta damus. Et, ne dicta repetam, breue dicam, in omnibus fere Maiores nostri emptioni venditioni, quod ad firmitatem et iura attinet, aequipararunt permutationem, uti ex horum legibus docte vidit et animaduertit IOANN. GOTTLIEB HEINECCIUS *in elem. iuris Germanici. Tomo I. lib. 2. tit. 14. §. 22.*

§. XXIII.

*Inuitatio
ad acroa-
ses proxi-
me in-
choandas.*

Sufficiant haec, et quoniam animum induxi, ut per instantem hiemem Themidis sacris initiandis totius legitimaе scientiae prima elementa, quae in Institutionibus continentur, publice explicem. Dabo operam, ut GENEROSISSIMIS ET PRAE-NOBILISSIMIS COMMILITONIBVS, qui institutioni meae se committere volunt, hora XI. ad ductum v. c. IO. GOTTLIEB HEINECCIUS perspicuitatem, quam verba, et verba, quae res desiderat, traderem. Addam insuper *priuatim* singulis Mercurii atque Sabbati diebus hora II. pomeridiana collegium, quod vocant, examinatorium. Si qui sint honoratissimorum commilitonum, operam meam in *iure Germanico* vel *iurisprudentia feudali* desideraturi, lubens hac in parte omnem operam diligentiamque meam ponam. Initium mearum acroasium e valuis Academiae significabo. Dabam Marburgi XVII. calend. Nouembr. MDCCLIIII.

Marburg, Diss., 1753-55

ULB Halle
005 034 817

3

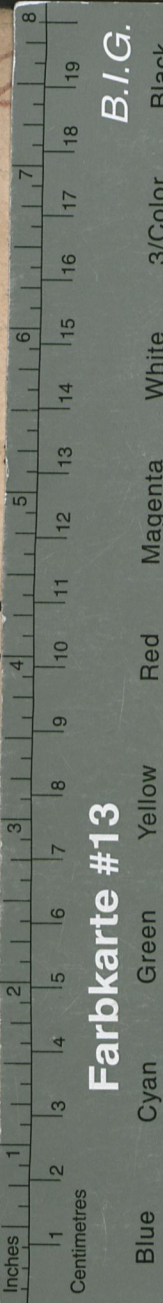
TA → α

nr 1 + 10 Stück

Pri. 14. Brühl. 73a

1754, 8. 14

SITIO
I INDOLE
IS, QVOD AD
ATTINET,
RE DOCTRINAM EXPENDIT,
MVL
S IVRIDICAS
HIBERNVM HABENDAS
CAT
VDIENDAS
VE PRAENOBILISSIMOS
ITONES
PEROFFICIOSE
TAT
STVS RAABE
L.

VRGI
RI MÜLLERI, ACAD. TYP.

FRIEDRICH
UNIVERS.
HALLE